

OKM:n työryhmä perusopetuksen oppimistulosten vahvistamiseksi, 3. kokous

Aika: ma 2.9.2024 klo 13.00–15.00

Paikka: Kokoustila Aleksanteri, Kirkkokatu 12, 2 krs. sekä Teams

Läsnä: Kati Ainassaari, opinto-ohjaaja, Suomen opinto-ohjaajat ry
Lucina Hänninen, yksikön päällikkö, opetusneuvos, Opetushallitus
Marko Jokinen, rehtori, luokanopettaja, Suomen luokanopettajat ry
Jari Koski, rehtori, Suomen Rehtorit ry
Susanna Niinistö-Sivuranta, toimitusjohtaja, Sivistysala ry
Saija Ohtonen-Jones, toiminnanjohtaja, Suomen vanhempainliitto
Anssi Pirttijärvi, erityisasiantuntija, opetus- ja kulttuuriministeriö
Minna Polvinen, neuvotteleva virkamies, opetus- ja kulttuuriministeriö
Tuomo Riekkinen, lehtori, Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto MAOL ry
Micaela Romantschuk, toiminnanjohtaja, Förbundet Hem och Skola
Jaakko Salo, koulutuspolitiikan päällikkö, Opetusalan ammattijärjestö OAJ
Jaakko Sarmola, rehtori, Äidinkielen opettajain liitto ry
Matti Suomilammi, arviointiasiantuntija, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Salla Venäläinen, yksikön johtaja, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Sanna Voipio-Huovinen, opetusneuvos, Opetushallitus
Pocke Wickström, förbundssekreterare, FSL Finland Svenska Lärarförbundet
Tuula Havonen, Matemaattisten Aineiden Opettajien Liitto MAOL ry
Minna Lindberg, Kuntaliitto
Puheenjohtajat:
Eeva-Riitta Pirhonen, johtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö
Asiantuntijasihteeristö:
Tommi Karjalainen, opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö
Pia Kola-Torvinen, opetusneuvos, Opetushallitus
Jukka Marjanen, arviointineuvos, Kansallisen koulutuksen arviointikeskus

Poissa: Jarkko Niiranen, johtaja, Opetushallitus
Mari Sjöström, erityisasiantuntija, Kuntaliitto

Vieraat: Mari-Pauliina Vainikainen, professori, Tampereen yliopisto
Heidi Huilla, tutkijatohtori, Itä-Suomen yliopisto (etä)

MUISTIO 2.9.2024

Mika Puukko, opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Eeva-Riitta Pirhonen avasi kokouksen.

2. Hallituksen toimet perusopetuksen vahvistamiseksi, Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen

- Isoin uudistus on tuen uudistus. Tavoitteena on vähentää opetushenkilöstön kirjaamistaakkaa. Uutena esityksessä on varhainen ennaltaehkäisevä tuki. Tuen kolmiportaisuus poistetaan ja päätöksentekoa selkiytetään. Annetaan budjettilakina 23.9.
- Opetustuntien lisäämisen tavoitteena on parantaa perustaitoja. Lisäykset tulevat äidinkielen ja matematiikkaan
- Tasa-arvoraha vakiinnuttiin jo viime kaudella lainsäädäntöön. Tavoitteena tukea pitkäkestoista kehittämistä. Valtionavustusta vuosille 2024–2027 myönnettiin 145,7 milj. euroa.
- Peruskoulun tulevaisuustyö on käynnistetty. Tavoitteena ratkoa millaisia taitoja oppilaat tulevaisuudessa tarvitsevat. Työn runkona kolme teemaa: tekoäly ja teknologia, perustaidot ja oppiminen, ekolainen ja sosiaalinen kestävyys.
- Väestökehitystyöryhmä edistää hallitusohjelman tavoitetta vahvistaa kaikkien lasten sivistyksellisiä perusoikeuksia asuinpaikasta riippumatta.
- Muuta ajankohtaista mm. matkapuhelinten käytön rajoittamista koskeva esitys

Keskustelua:

- Keskipitkän aikavälin tarkastelu ja johdonmukaisuus eri hallituskausien välillä usein ontuu. Miten saadaan laajempaa sitoutumista siihen, että esim. useamman vuoden välillä saadaan sitoutumaan tavoitteisiin.
- Koulutuspoliittinen selonteko on eduskunnan hyväksymä ja esim. tasa-arvoraha ja tuen uudistaminen kuitenkin etenevät pitkäjänteisen, yli hallituskausien työn tuloksena.
- Oppimistulostyöryhmän tuloksia odotetaan todella paljon ja on todennäköistä, että tämän työryhmän suositukset etenevät myös seuraavalla hallituskaudella.

3. EU Horizon hanke/MapIE - Mapping of Longitudinal data of Inequalities in Education,

professori Mari-Pauliina Vainikainen, Tampereen yliopisto

- tutkimuskonsortio taustalla, oppimistulostutkijoita
- hyödynnetään olemassa olevia pitkittäisaineistoja
- kartoitetaan Suomen kaikki yliopistot ja tutkimuslaitokset ja niissä olleet pitkittäistutkimukset
- minkälaiset tulokset johtavat koulutuksen eriarvoistumiseen
- tarkoituksena on kartoittaa ja tunnistaa toimintakäytäntöjä ja malleja, joiden avulla voidaan kaventaa eroja oppilaiden oppimistuloksissa.

Keskustelua:

- Mitä kuntatasolla voidaan tehdä oppimistulosten parantamiseksi esim. ryhmien muodostaminen jne.

MUISTIO 2.9.2024

- Löytyykö samoista ikäluokista eri maissa jotain samoja havaintoja. Näitä voisi katsoa muutamasta eri ikäluokasta ja katsoa menevätkö eri ikäluokissa polut eri tavalla/samalla tavalla ja löytyisikö siihen selittävää tekijää.

Lisää tietoa verkkosivuilla:

mapie-project.eu/home

[MapIE - Mapping of Longitudinal data of Inequalities in Education | Tampere universities \(tuni.fi\)](https://mapie-project.eu/home)

4. KOTOPE –hanke/ Kouluhuvinvointi, oppimisen tuki ja opettajasegregaatio, tutkijatohtori Heidi Huilla Joensuun yliopisto

- Segregaation kehät - koulusegregaatio, opettajasegregaatio ja alusegregaatio, johon vaikuttaa työmarkkinapolitiikka, kouluvalintapolitiikka sekä kaupunkipolitiikka- ja suunnittelu.
- Alueiden eriytyminen vaikuttaa koulusegregaatioon.
- Segregaatio tuottaa eriarvoisuutta eli resurssien epäreilua epätasaista jakautumista.
- Oppilaiden tausta vaikuttaa oppimistuloksiin.
- Varhaiskasvatuksen eriytymisen ja opettajasegregaation vaikutukset perusopetukseen.
- Tutkimuksessa on tarkasteltu koulutuksen eriytymistä henkilökunnan saatavuusvaikeuksien näkökulmasta sekä kaupunkien, taajamien ja maaseudun välisenä että sosioekonomisesti hyvä ja huono-osaisten alueiden välisenä kysymyksenä.
 - Lukiokoulutuksessa vähiten rekrytointivaikeuksia, varhaiskasvatuksessa eniten haasteita.
 - Alueellinen ulottuvuus: kaupunkimaisissa kunnissa rekrytointi helpompaa, mutta taajamissa tai maaseutumaisissa vaikeampaa.
 - Länsi-Suomessa rekrytointi oli helpointa, Pohjois- ja Itä-Suomessa vaikeinta.
 - Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rekrytointi vaikeinta täysin ruotsinkielisissä kouluissa.
 - Päiväkodin sijaintialueen tulotasolla ei näyttänyt olevan yhteyttä työvoiman saatavuuteen.
 - Rekrytoinnit olivat keskimäärin helpompia suurempituloisilla alueilla.
 - Etenkin varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien rekrytointivaikeudet olivat suuria.
 - Aineenopettajien rekrytointi oli helpointa, erityisesti lukioissa. Luokanopettajien rekrytointi oli puolestaan kohtuullisen vaikeaa.
 - Mikä on Itä-Suomen lakkautettujen opettajankoulutusyksiköiden vaikutus saatavuuteen?
 - Rekrytointihaasteet liittyivät alueen sosioekonomiseen rakenteeseen.
 - Varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointivaikeudet ovat kaikilla alueilla haastavia – tuottaa myös laadullisia eroja.
 - Segregaation muotojen väliset suhteet ovat keskinäisesti reaktiivisia eikä niiden tuottamaa eriytymistä ja siinä rakentuvaa eriarvoisuutta ratkaista nopeilla ja yksisektorisilla politiikkatoimilla tai yksittäisten opiskeluvälineiden sallimisilla tai kieltämisillä.
 - Tarveperustaisen rahoituksen mahdollisuudet?

MUISTIO 2.9.2024

Verkkosivut: [Kouluhyvinvointi, oppimisen tuki ja opettajasegregaatio \(KOTOPE\) | Social Studies in Urban Education | University of Helsinki](#)

Keskustelua ja kysymyksiä:

- Onko tutkittu kouluja tai varhaiskasvatuksen yksiköitä, joissa ei ole rekrytointivaikeuksia, vaikka ovatkin sosioekonomisesti huonommalla alueella?
 - On kartoitettu tutkimuksilla, mitkä tekijät vaikuttavat koulujen ja varhaiskasvatusyksiköiden henkilöstön pysyvyyteen ja rekrytointiin.
- Onko opettajien arki toisenlaista, mihin opettajankoulutuksessa koulutetaan.
- Tutkimuksessa kartoitetaan, mikä saa opettajan pysymään työpaikassaan ja mikä saa opettajan vaihtamaan koulua.
- Myös Pisa-tutkimuksesta näkyy rehtorikyselyn osalta vuosien 2018–2022 väliltä muutosta rekrytointihaasteissa.

5. Selvitys perusopetusikäisten oppimistuloksissa tapahtuneisiin muutoksiin ja niihin yhteydessä oleviin tekijöihin erityisesti pohjoismaissa sekä muissa Suomen kannalta olennaisissa vertailumaissa, Tommi Karjalainen, opetus- ja kulttuuriministeriö

- tarve koota tietoa oppimistulosten laskun syistä ja rakenteellisista, pedagogisista ratkaisuista ja käytänteistä
- kirjallisuuskatsaus toteutetaan EDUCA-lippulaivan puitteissa
- selvitys toteutetaan 1.8.–31.10. välisenä aikana.

6. OKM:n Väestökehitystyöryhmän terveiset, opetusneuvos Mika Puukko

Esiteltiin työryhmän keskeinen tehtäväksi anto ja sen suhde oppimistulostyöryhmään.

7. Reflektointi tutkimusaineistojen havaintoihin

Keskustelua:

- Miten eri OKM:n työryhmät huomioivat toistensa esitykset?
 - Nykyinen työryhmärakenne on koottu siten, että sihteeristö on tietoinen toisten ryhmien tekemisistä. Huolehditaan siitä, että asiat linkittyvät toisiinsa ja ettei tehdä päällekkäistä työtä.
- Perusopetuksen laatukriteerit: olisiko niissä aineista tai pohjaa tulevaisuudelle.
- Laadukas oppimateriaali tukisi opettajan työtä. Voisiko tulevaisuudessa opsissa kuvata eri oppiaineiden sisältöjä vuosiluokittain, jolloin oppimateriaalien tekijöiden työ myös helpottuisi
- Vanhempainliitolla on tekeillä perusopetuksen oppilaiden vanhemmille barometri, toteutetaan alkuvuodesta.
- Huoltajat ovat hiukan hämmentyneitä siitä, mikä on nykyisin heidän roolinsa lasten koulunkäynnin tukemisessa.

8. Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Seuraava työryhmän kokous on 7.10.2024